

MARGRETHE HALD

Lundavanten

Särtryck ur Kulturen. En Årsbok 1945.

LUNDAVANTEN

Av MARGRETHE HALD

Ved Udgravninger i Lund blev i et Middelalderlag fremdraget en Vante, som er syet af tottraadet, højretvundet (Z sn.) Uldgarn af mellembrun Farve. Vantens Vidde er ved Overkanten 26 cm. og dens Længde er 23 cm. Det Parti, som er bestemt for Haandfladen og de fire Fingre, virker ret kort, og man har nærmest Indtryk af, at Vanten har været syet til et Barn, dog maa det tilføjes, at Tømmelfingeren er uforholdsmæssig lang, saa Stykket kan som Helhed ikke siges at være synderlig velproportioneret.

Ud fra et tekstilteknisk Synspunkt frembyder Vanten betydelig Interesse, idet den er udført i en Syningsart, hvis Forekomst paa nordisk Grund vi har det ældste Eksempel paa i den berømte Vante fra Åsle Mose i Västergötland. Åslevanten er publiceret af Holger Arbman og Elisabeth Strömberg (Åslevanten, Nordiska Museets och Skansens Årsbok 1934, sid. 67 ff.). Arbman henfører den til de første Aarhundreder af vor Tidsregning.

Ejendommeligt nok er Jernaldervanten udført i en mere kompliceret Form af Tekniken end Middelaldervanten fra Lund. Den sidstnævnte er nemlig syet paa en meget enkel Maade. Den Analyse, som her medgives, Bild 2 og 3, viser Principet, og en Sammenligning med en Tegning, Bild 4, som Maria Collin har givet som Illustration til sin Afhandling: Sydda Vantar (Fataburen 1917, sid. 77, fig. 16) godtgør, at Vanten fra Lund er tilvirket paa præcis samme Maade som en Mælkesi fra Dalarna, hvilket betyder, at denne Form af Tekniken praktisk talt har levet uændret i Folkekunsten til vor Tid. Maria Collin har truffet flere Benævnelser for Tekniken; der tales f. Eks. om

Bild 1. Sydd vante funnen i medeltida jordlager i Lund.

»sömmade vantar» eller »påtade vantar», og det hedder, at man »binder med nål».

Det er ganske interessant, at Vanten fra Lund tidsmæssig set hører hjemme i Middelalderen, idet den derved kommer til danne en Slags Bindeled mellem Oldtidsvanten fra Åsle og Produkterne fra Folkekunsten, og selvom det vel er for dristigt

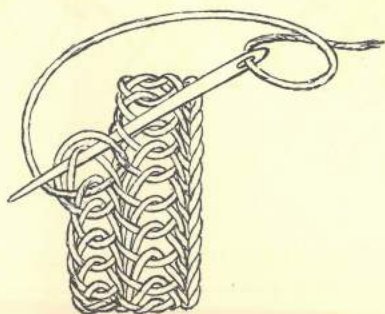
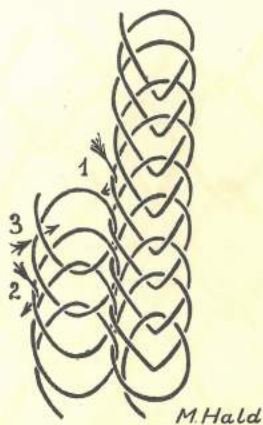
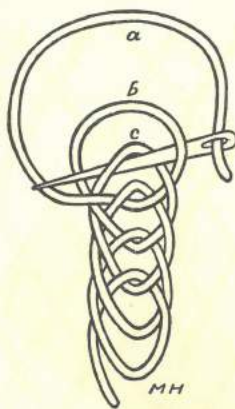

Bild 2 och 3 (överst). Hvorledes man begynder Naalebinding i den Variation som forekommer i Lundavanten. — Syningen fortsættes i Spiralforbøb, saaledes at en ny Række stadig føjes til i venstre Kant af den foregaaende. Ved Pilen vises Retningen for Naalens Passage for een Maske. Ved Tallene angives Rækkefølgen. Øverste Løkke (under 1 Tallet) hviler over venstre Tommelfinger under Arbejdet.

Bild 4. Maria Collins Analyse til Mjölksil fra Dalarna.

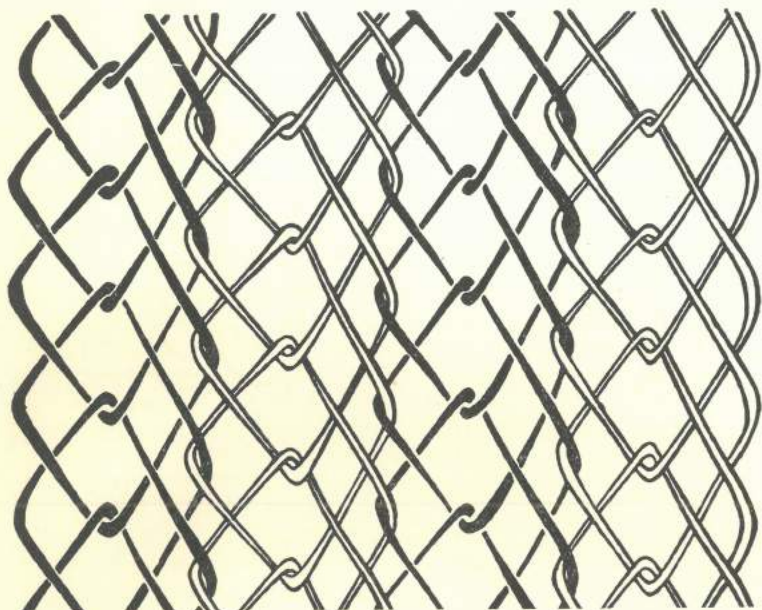

Bild 5. Analyse til en dansk Vante fra Nutiden, udført i samme Teknik som Lundavanten.

paa Grundlag af et Enkelttilfælde at bygge en Teori op om en ubrudt Sammenhæng gennem Tiden, saa er der dog Mulighed for, at fremtidig Forskning kan bringe det savnede Materiale for Dagen, og foreløbig kan det siges, at det fra dansk Side kan bidrages med et Par Eksempler paa Teknikens Forekomst, som kan virke til Støtte for Kontinuitetsteorien. Hvad Naalebindingens geografiske Udbredelse angaar ser det paa indeværende Tidspunkt ud til, at Grænsen mod Nord maa drages fra Finland til Island og mod Syd til Ægypten og Persien. I Danmark er Tekniken nu praktisk talt forsvundet; men en systematisk Indsamling af Oplysninger saavel om Arbejdsmaaden, dens Anvendelighed, de Materialer der benyttes til den, samt om den tilhørende Terminologi vilde uden Tvivl i Sverige, Norge og Finland kunde give gode Resultater.